

MORZE BAŁTYCKIE

GDAŃSK

SZCZECIN

BYDGOSZCZ

TORUŃ

POZNAN

WROCLAW

LUBLIN

KRAKOW

RZESZOW

GLIWICE

ZADANIE
Zaznacz na mapie miejscowość, w której mieszkasz. Do którego miejsca jeszcze chciałbyś kiedyś pojechać?

ZADANIE
Poszukaj na mapie 5 ukrytych ryb słodkowodnych. Czy udało Ci się znaleźć wszystkie?

ZADANIE
Dowiedz się jaka rzeka przepływa najbliżej Twojego domu. Sprawdź, gdzie kończy swój bieg (wpada do innej rzeki czy od razu do morza?), a jeśli nie ma jej na naszej mapie - postaraj się ją namalować!

REJS PO POLSCE Z WODAMI POLSKIMI

Poszukaj na mapie 5 ukrytych ryb słodkowodnych. Czy udało Ci się znaleźć wszystkie?

Zaznacz na mapie miejscowość, w której mieszkasz. Do którego miejsca jeszcze chciałbyś kiedyś pojechać?

Dowiedz się jaka rzeka przepływa najbliżej Twojego domu. Sprawdź, gdzie kończy swój bieg (wpada do innej rzeki czy od razu do morza?), a jeśli nie ma jej na naszej mapie - postaraj się ją narysować!

WISŁA – KRÓLOWA JEST TYŁO JEDNA!
Z Beskidu Śląskiego po Morze Bałtyckie wieje się najdłuższa polska rzeka – Wisła! Przepływa przez malownicze tereny, mijając nadwiślańskie miasta i pokonując odległość 1047 kilometrów. O Wisłę śpiewamy w polskim hymnie, w piosenkach i pieśniach patriotycznych. To wiślaną wodę pił smok wawelski, to ona była domem syrenki, która trafiła wprost z legend warszawskich do herbu stolicy! Dziś Wisłę zbudowały swą potęgę duże miasta: Kraków, Warszawa, Toruń i Gdańsk. Odszukaj ją na mapie i dorysuj inne nadwiślańskie miasta, które znasz!

ZALEW ZEMBORZYCKI – WODNE SERCE LUBLINA

Klimat się zmienia, więc każda kropla wody jest cenna! W miastach coraz częściej po intensywnych opadach występują powodziowe oraz długie okresy suszy, prowadzące do wyschniętych trawników łąk i łąk. Zbiorniki wodne stają się oazami miejskiej przyrody. Zalew Zemborzycki to miejsce wypoczynku turystów i mieszkańców Lublina. Podobnie jak w innych polskich miastach, pełni funkcję przeciwpowodziową.

Czy w Twoim mieście jest zbiornik wodny?

PRZEPŁAWKI NA BIAŁEJ, TARNOWSIEJ – SWOBODNA WODÓWKA ZA PRZEM I POD PRZĘKI

Ryby różnią się wielkością, kształtem, barwą ciała i tym, jak dalekie odbywają wędrówki wzdłuż rzek w poszukiwaniu pożywienia lub odbycia tarła. Jedne prowadzą osiadły tryb życia, inne pokonując setki kilometrów z prądem lub pod prąd rzeki. Na ich drodze stoją wodospady, tamy, borbory oraz budowle wodne, takie jak progi, żaluzje i zapory. Aby mogły je ominąć, buduje się przepławki – wodne korytarze. Na Białej Tarnowskiej zbudowano przepławki z kamieni w kształcie płaskotrów miodu, gdzie ryby czują się doskonale!

ZBIORNIK WODNY KLIMKÓWKA – PRAWDZIWY REZERWUAR, CZYLI MAGAZYN WODY W OTOCZENIU WZGÓRZ

Podkarpatcie to region, w którym dominują malownicze krajobrazy gór i wznięsin. Między nimi, w dolinie, rozciągają się wody spływające rzeki Ropy, tworzące zbiornik wodny Klimkówka. Zapora zbiornika ma aż 33 metry wysokości. Jest tak wysoka, jak 10-piętrowy wieżowiec! Dzięki temu zbiornik gromadzi ogromne ilości wody, a tym samym chroni przed powodzią i suszą okoliczne miejscowości. Jeśli wybierasz się na Podkarpacie, koniecznie odwiedź Klimkówkę!

ZBIORNIK WODNY ŚWINNIA PORĘBA – WIELE KORZYŚCI W JEDNYM MIEJSCU!

Nad rzeką Skawą, wśród zalesionych wzgórz, rozciąga się taffa wodny zbiornika Świnna Poręba. To istny rezeruar wodny! Chłoni perłową powodzią i suszą okoliczne miejscowości, a przy zbiorniku funkcjonuje ośrodek wodna oraz... żłobek dla ryb, który prowadzi Ośrodek Zarzybnictwa Wod Polskich w Świnnej Porębie! Tu, w specjalnych basenach, z rybić jajecek przypominających koraliki, czyli ikry, na świat przychodzą małe rybki, w tym pstrągi, trocie, certy i świnki. Gdzie podrosną – trafią do Skawy i okolicznych rzek!

ZBIORNIK RACIBÓRZ DOLNY – POLDER W CZASIE POWODNI NAPIELNIANY PO BRZEGI WODĄ

Na południu Polski spotkanie wartkie strumienie i górskie rzeki. Po obfitych opadach deszczu i śniegu woda spływa niżej z gór i trafia do największych polskich rzek – Odry i Wisły. Kiedy woda jest za dużo, występuje ona z brzegów rzek, zalewa okoliczne tereny i może doprowadzić do niszczycielskiej powodzi. Zbiornik Racibórz Dolny to swoista „miska”, która może się wypełniać nadmiarem wody płynącej Odą prowadzącą wody z czeških i polskich górskich potoków. Dzięki niemu wezbrane wody Odry nie są tak straszne, jak kiedyś. Zbiornik Racibórz Dolny chroni przed powodzią aż 2,5 mln mieszkańców województwa śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego. Jest w stanie pomieścić aż 185 mln m³ wody – to 185 Stadionów Narodowych wypełnionych po dach wody!

WROCŁAWSKI WĘZEŁ WODNY – WENECJA PÓŁNOCY NA DOLNYM ŚLĄSKU

Jeśli Wielebny nazwywamy królową polskich rzek, to Odre zdecydowanie powinno przypaść miłośnikom szlachetnej damy! Przepływając przez Wrocław, wody Odry pokonują przeszło stoletni węzeł wodny! Powstał dzięki pracy inżynierów, którzy rozbitą korytą Odry na kilka rozgałęzieli. Zbudowali oni w odnogach stopnie wodne, jazy i podziemne szlaki wodne.

To właśnie dzięki Wrocławskiemu Węzłowi Wodnemu stolica Dolnego Śląska nazywana jest Wenecją Północy!

WIELKA PĘTLA WIELKOPOLSKI – POŁĄCZENIE WARTY I NOTECI

Dzięki połączeniu wód rzeki Warty i Noteci, powstawała najdłuższa w Polsce droga wodna, mająca aż 700 kilometrów!

SZCZECIŃSKI WĘZEŁ WODNY – LODOLAMACZE NA ODRZE

Węzeł wodny to rodzaj skrzyżowania dróg wodnych. Jak na prawdziwej autostradzie, na Szczecińskim Węźle Wodnym spotkacie statki turystyczne i towarowe wypielonice, konteneraki, które płyną Odrą do Szczecina i Bałtyku. Węzeł tworzą jezioro Dąbie i dwie odnogi Odry, na których zimą pracuje także flota lodolamaczy – specjalistów statków, które płynąc w sztyku, rozbijają masy lodu, umożliwiając pływaniom innym statkom. Chronią też okolicę przed niebezpiecznymi powodziami zatorowymi!

POCHYLNIE KANAŁU ELBLĄSKIEGO – STATKIEM PO SUCHYM ŁĄDZIE

Kanał Elbląski to prawdziwy cud inżynierii wodnej! Wyobraź sobie, że można po nim sunąć statkami po suchym łądzie! Jak to możliwe? Aby pokonać odległości i różnice wysokości na trasie blisko 130-kilometrowego kanału, inżynierowie zaprojektowali system pochylni, które pozwalają pokonać statkom duże różnice wysokości – nawet do 100 metrów. To tak, jakby wciągnąć go na 20 piętro wieżowca! Pochylnie działają jak wielkie windy, na dole statek wpływa na wózek, do którego przyczepiona jest stalowa lina. Wózek wjeżdża na rol, mechanizm na górze pochylni zwija linę i wciąga statek do góry. Spróbuj, to naprawdę wspaniała przyгода!

KRAINA WIELKICH JEZIOZ MAZURSKICH – RAJ DLA TURYSTÓW I ŻEGLARZY

Czy wiesz dlaczego Warmia i Mazury nazywane są krainą tysięcy jezior? To za sprawą lodowców, które po rozpuścienniu pozostawiły ogromne ilości wód w zagłębieniach terenu, tworząc ok. 3000 jezior. Przez wieki mieszkańcy budowali kanały, które połączyły rzeki i jeziora w sieć dróg wodnych, umożliwiając podróżowanie, przewożenie towarów i życie w ich pobliżu. Dziś Szlak Wielkich Jezior Mazurskich jest idealnym miejscem do żeglowania i wypoczynku. Sprawdź na mapie, jak nazywają się największe z nich! Nad brzegami jezior porośniętych sitowiem i tatarakiem bacznie obserwatory przyrody wypatrywa wiele rzadkich zwierząt.

KANAŁ AUGUSTOWSKI – PERŁA HYDROTECHNIKI NA PODLASIU

Kanał Augustowski powstał blisko 200 lat temu, aby polskie statki płynące Wisłą dotarły do Bałtyku, omijając Gdańsk, który był wtedy w rękach Prus. Jeśli chcesz przepłynąć cały kanał, musisz zabrać się w ciepłowodzie! Pokonasz 101 km, płynąc przez 18 śluz i 12 jezior położonych na terenie Polski i Białorusi. Każdego roku tysiące turystów przepływa statkami i kajakami przez ten cud inżynierii wodnej!

KANAŁ ŻERAŃSKI – Z WARSZAWY NAD ZALEW ŻEGRZYŃSKI, NA MAZURY!

Wyobraź sobie, że drogą wodną możesz dostać się z Warszawy nad Zalew Żegrzyński. Wszystko za sprawą Kanału Żerańskiego, którego spokojny bieg zachęca do spływów kajakowych. Jeśli chcesz popłynąć w drugą stronę i wypłynąć z Kanału Żerańskiego na szerokie wody Wisły, na twojej drodze stanie wielka, zabytkowa Słuzza Żerań im. Tadeusza Tillingera. Nie ma jednak powodu do obaw, to Słuzza Kanału Żerańskiego, przez którą możesz wypłynąć wprost w objęcia królowej polskich rzek!

ZBIORNIK WODNY JEZIORSKO – OŚTOJA WODY I... PRZYRODY

Od dziesięcioleci wody rzeki Warty zasilają Zbiornik Wodny Jeziorско, który pełni funkcję przeciwpowodziową i przeciwsuszową w regionie. Jest to świetny przykład tego, jak zbiornik wybudowany ręką człowieka może z czasem stać się ostoją dzikiej fauny i flory. W miejscu, gdzie wody Warty wlewają się do zbiornika rozciągają się ogromne obszary wodno-błotne. Na tym terenie brodzą niezliczone ilości ptaków i innych zwierząt oraz rasną ciekawe gatunki roślinności wodnej. Dla ochrony tych miejsc ustanowiono rezerwat przyrody „Jeziorско”. Przed odlotem w inne części świata nad Jeziorסקом jesienią może przebywać nawet 80 tysięcy okazów różnych gatunków ptaków! To istny parasol!

KANAŁ GLIWICKI-ŚRÓDLĄDOWA DROGA WODNA I EFEKTYWNY TRANSPORT DÓBR W REGIONIE

Jeśli chcecie odbyć rejs statkiem i zobaczyć jak działają śluzы jedynie takiej drogi wodnej w kraju to zapraszamy Was na Kanał Gliwicki. Dzięki niemu mówi się, że Gliwice mają dostęp do Morza Bałtyckiego.

Kanał Gliwicki powstał w l. 1935-1939 w miejscu starego Kanału Kłodnickiego. Długość kanału wynosi 40,6 km i przebiega przez 2 województwa śląskie i opolskie. Jego początek znajduje się w Kędzierzynie-Koźlu, a koniec w Porcie Gliwice. Kanał Gliwicki reguluje 6 śluz wodnych: Kłodnica, Nowa Wieś, Ślawicze, Rudziniec, Dzierżno i Łabędz. Głównym źródłem zasilania jest rzeka Kłodnica.

Kanał Gliwicki pomyślany został jako nowoczesna transportowa droga wodna z Koźla do Gliwic. Śluzы Kanału Gliwickiego zostały w pełni zmodernizowane.

JAZY - POZNANIE ODRZAŃSKĄ DROGĘ WODNĄ

Jaz jest to budowa hydrotechniczna w poprzek rzeki lub kanału, piętrząca wodę w celu utrzymania stałego poziomu głównie dla żeglugi. Jazy można podzielić na stałe i ruchome. Są ukłowane na stopniach nachylenia. Równoległe do jazu czasami buduje się śluzy umożliwiające żeglugę i przepływki dla ryb. Na odcinku Odrzańskiej Drogi Wodnej w administracji Wód Polskich w Gliwicach znajduje się 13 jazów. Są to jazy: Kozle, Januszkowice, Krapa, Krapkowice, Rogów, Kąt, Groszowice, Opole, Wróblin, Dobrzeń, Chrościnie, Zawada, Ujście Nysy. Oto kilka z nich: a) Jaz Wróblin – jaz sektorowy, powstał w roku 1893 r. znajduje się na terenie miasta Opole. b) Jaz Krapa – jaz sektorowy, powstał w roku 1892 zlokalizowany jest na terenie gmin Walce i Zdżieszowice, w pow. krapkowickim. c) Jaz Januszkowice – jaz sektorowy, powstał w roku 1892r i znajduje się na terenie gminy Reńska Woda, w pow. kędzierzyńsko-kozelskim i gminy Zdżieszowice. Wymienione jazy zostały zmodernizowane przez Wody Polskie w Gliwicach.

4 BIORETENCJA ZAMIAST BETONOZY!

Jeśli tereny zielone zamienimy w uszczelnione powierzchnie, woda opadająca nie będzie już swobodnie wsiąkać w glebę, a intensywny deszcz może powodować podtopienia, a nawet powodzie błyskawiczne!

Wystarczy pozostawić część terenu odkrytą i zasiał tam rośliny (np. kwietną łąkę), żeby pomóc zatrzymać wodę w glebie. Podczas deszczu woda będzie swobodnie wnikać w ziemię, a rośliny będą ją gromadzić w swoich owocach, liściach, łodygach i pniach. Rośliny dodatkowo uwalniają część wody z liści w postaci pary wodnej, wpływając korzystnie na mikroklimat okolicy. To doskonały przykład oszczędzania wody!

1 ŁĄKI KWIETNE

Wysiewając kwietną łąkę wokół domu, na działce albo w szkole, troszczysz się o tradycyjne polskie rośliny, pomagasz zachować czyste powietrze, ale przede wszystkim oszczędzasz wodę! Łąka kwietna wymaga mniej podlewania niż trawnik. To także stołówka dla owadów, które piją nektar z kwiatów i schronienie dla innych małych zwierząt.

Spróbuj zasiać swoją łąkę kwietną w przydomowym ogródku lub na działce u dziadków. A może namówisz nauczyciela w szkole, aby wspólnie z Twoją klasą zasiać łąkę kwietną? To wspaniała zabawa, a po niedługim czasie – piękny widok.

2 ŁAP DESZCZ!

Bardzo często można zobaczyć beczkę stojącą przy rynnie lub wiaderka łapiące deszcz. Zbieranie deszczówki jest coraz bardziej popularne. Pozwala oszczędzać wodę, a tym samym dbać o to, aby nie zabrakło nam wody pitnej.

Zobacz, do czego może służyć deszczówka:

- do podlewania kwiatów
- do pojenia zwierząt
- do mycia – np. do spłukiwania kurzu i brudu
- do prac porządkowych – np. płukania naczyń gospodarskich, wiader
- do spłukiwania toalet.

Zastanów się, gdzie mógłbyś ustawić beczkę lub wiaderko, aby łapać deszcz. Zapytaj dziadków, ciocię albo kolegów i koleżanki ze szkoły, czy ktoś z nich zbiera deszczówkę.

Spróbuj sam!

3 WODY TO NIE ŚMIETNIK

Czy wiesz, że wodę wykorzystuje się do produkcji wielu przedmiotów i jedzenia? Wszystko, co trafia do naszych rzek, jezior, zbiorników, kanałów i innych akwenów, dostaje się do obiegu wody. Oznacza to, że zanieczyszczenia z wody w różnej formie mogą trafić do tego, co zjadamy i pijemy. Każdy śmieć wrzucony do wody nie znika w niej magicznie. Osiada na dnie i rozkłada się nawet setki lat! Działając razem, możemy zmniejszyć ilość śmieci trafiających do naszych rzek, edukując najmłodszych i dorosłych czy organizując akcje sprzątania wód pod hasłem „Wody to nie śmietnik”!

Dbaj o środowisko, nie wyrzucaj śmieci do wody czy na terenie nad wodą. A jeżeli chcesz zostać Strażnikiem Czystych Wód, namów swojego nauczyciela lub rodzica, abyście razem posprząтали tereny nad wodą! 22 marca obchodzimy Światowy Dzień Wody, a we wrześniu odbywa się sprzątanie świata – to doskonałe okazje do zadbania o czystość naszych wód.

WODAMI POLSKIMI

MAMO, TATO, DZIECI!

Trzymacie w ręku mapę edukacyjną, która przybliży Wam temat rzek, jezior, zbiorników wodnych i innych atrakcji związanych z wodą w naszym kraju. Podczas tej podróży wspólnie odkryjemy niezwykle ciekawostki, odwiedzimy malownicze zakątki i poznamy sposoby, jak dbać o ten bezcenny skarb naszej planety.

Znajdziesz nas na:

WODY POLSKIE

- www.gov.pl/wody-polskie
- www.facebook.com/PGWWodyPolskie
- www.x.com/WodyPolskie
- www.youtube.com/@WodyPolskie
- www.pl.linkedin.com/company/wody-polskie
- www.instagram.com/wodypolskie

AKTYWNI BŁĘKITNI

- www.gov.pl/wody-polskie/aktywni-blekitni-szkola-przyjazna-wodzie
- www.facebook.com/AktywniBlekitni
- www.youtube.com/AktywniBlekitni

www.wir.wody.gov.pl

PLAYWAJ BEZPIECZNIE NA SZLAKACH WODNYCH RAZEM Z NAMI!

Wydawca: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Opracowanie: Wydział Promocji i Edukacji Wodnej

ISBN: 978-83-953525-6-0